

לד:

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

עין משפט
גור מצוה

מסורת הש"ס

(א) ויטין (ב) (ג) חזקת דר,
(ד) ז"ל ואלו קן.

הגהות הב"ה

(ה) גמ' תפסיה עד
דמיתות: (ו) תוס' ד"ה
(ז) ואלו וכו' דעמא
דבר נתן דאמר יתליקו
פסוק דמיון כ"ל וזכות דר
אלה נתקן: (ח) ד"ה הלא
וכי' ואלו נראה לר"י דהא:

מוסף רש"י

משני שטרות היוצאין
ביום אחד, מכל מה שחזק
לפי בני דלם ביום אחד
(במחברות דר).

אכלי ה"ל מחזיק שבוה ואינו יכול לישבע ומשלו. כך נראה שיהיה
זו בענין וזכו מלאכה כן כפי ר"ח ויש לשנות אחרים ואין בהם ממש.
וקו"ל בזה כרבי אכל מדילק אבי מיה ואף על גב דפליגי עליה רבי
ושמואל בפרק כל הנשבעין (שנועית דף מו.) דאמרי חזרה שבוה לטני
והמולא מחזירו עליו הראיה ותנן

גמי הסם [מה] וכן היומאים מן היומאים
לא יפיעו אלא בשבוה וכו' ושמואל
דאמרי תרתייהו [שם מו.] לא שו אלא שמת
מלוה בתי מלוה אכל מת לוה בתי
מלוה כזר נתחייב מלוה לזני לוה
שבוה ואין אדם מוריש שבוה
לזניו ממון שהוא מחזיק עליו
שבוה אלמא הוהיל ומחזיק שבוה
של התקבלתי חוב זה ויתומין אין
יכולין לישבע כן אלא של פקדני
אבא ואין זו שבוה המוטלת על
אביהם וגם יתומים של לוה אין
יכולין לישבע שפרעו אביהם קא
אמרי רב ושמואל של פירע אלא
המחזיק שבוה ואינו יכול לישבע

לא זה ולא זה כידי אלא חמשים וחמשים איני יודע
שבוה ולא פירשן ור"א פליג עלייהו [שם מו.] ואמר יורשין נשבעין שבוה
יורשים וטולין דלא ס"ל לדרב ושמואל ואמר' [שם מו:] ה"ל דייקא דעבד
כר"א עבד דעבד כר"א עבד אפ"ה הלכתא כר"א אלא ולא כר"א
ושמואל דאמרין הסם הבו דלא להוסיף עלה עשו תקנה שלא להוסיף
על דברי רב ושמואל ללמוד מדיון זה דיתומים של לוה יתומים
דינו ולומר חזרה שבוה לטני דכדון זה לזכו דיתומים מן היומאים
הוא דק"ל כר"א ושמואל דעבד משום תקנת יתומים בני לוה דחשין
עלייהו שלא לפרע מהן בלא שבוה מעלייתא אלא בשאר דינין ק"ל
כר"א אלא דאמרי שבוה ואינו יכול לישבע משום דאמר ר"ח פסק
דהלכתא כרבי אבא: ארבא. ספיה שנהר: ה"ל אבא דר"י הוא
כו'. ולא זה ולא זה מוחזקין בה מלל רמי עלה ממחזיקין דשנים
אוחזין בטלית [ב"מ יז.] שזה נוטל עד מקום שידו מגעת חז נוטל עד מקום
שידו מגעת ולא אמרינן כל דאליס גבר. בין פירי' יתפסו. פן
ימכרנה אכל חזקה שהחזיק בה אחר שערער זה עליה אינה כלום
דאין סהדי שנתורת חטיפה בזה לידו: הפסין או לא הפסין. מי
לימא דתפסי לה ב"ד דהא אי לא משכח סהדי הדרינן ומפקינן לה
דמעיקרא ולא הפסיד בעל הספיה בתפסית ב"ד כלום או דלמא
לא תפסין דלמלא לא משכח סהדי ולא הדרינן ומפקינן לה דלמא
וגמלא שהפסיד בעל הספיה על ידי דהא הוה שפקין לה דלמא הו
אליס וגבר בעל הספיה וגמלא וזכה בשלו. כן י"ל טעם השאלה:

רב הונא אומר פסין. ס"ל כר"א פסק דאמר דאמר. רב יהודה
אומר לא תפסין משום דס"ל לא תפסין דלמא ואלקל לא
תפסין דשמיא זה אין לו עדים ושקין הוא ומכל וכל רואה להפסיד
את חבירו דאמרי דתפסי יודע הוא דמו לא תפסין: א"ל אפקוס.
וכגון דאיתרמי מילתא דתפסין לה כר"א הונא אי נמי שאמרי שניהם
לבי' לתפסיה ודברי הכל: וכל דאליס גבר: וסלכא לא תפסין וסיכא
שפוסק רב נתמן לפניו כל דאליס גבר: לא תפסין. דאמרי שבה ממון
ישראל ביד ב"ד אין ראשין להפקידו אלא מעכבין אותו ממון עד שידעו
למי ישיבו: תפסין. כעין שמלאויה מתחלה שלדעת כן תפסיהו שאם לא
יבא עדים יחזירוהו וכל דאליס גבר: וסלכא לא תפסין וסיכא
דפסין לא תפסין. כר"א יהודה: זה אומר של אבותי וזה אומר של
אבותי. בין בפסיה בין בקרקע ואין עדות וחזקה לוה יותר מזה: ומ"ש
משני שטרות היוצאין. לפניו על שדה אחת של רזון שכתב שטר
מתנה לשמעון ושטר מתנה ללוי שמתנה ביום אחד ומלא שאלו זה
מוחזק יותר מזה כלל ואפי' נתברר ששמעון בשאר ולי אחריו בערב אין
הקדמה

והיה להם ליכא רמאי ואין נראה (ו) דהא ה"ל טעמא לא תפסין
מיתיהו הוא אלא טעמא דאמרי דאמרי הוא יתליקו וליהיה טעמא ה"ל
ועוד פ"י ריב"א דהיכא דאוחזין אפי' איכא רמאי יתליקו דמתיא הסם ב"ק (דף יז.) גבי שנים
לפירוש (שם דף ג.) והא נמי כשאר דמיא דאיכא למימר דאוחזין שני שניהם מוחזקים אין לנו
ולית ליה לרבי מתני' דשנים דאוחזין בטלית הא ע"כ יש חילוק בין דין שטר לדין טלית דבטלית אפי' אין
אוחזין יתליקו ובשטר כי אין אוחזין הוה דין
כל דאליס גבר: רב. הונא אומר תפסין. פ"י הקונט' משום דתפסין ורבי יהודה דאמר לא תפסין משום
דאין להם עדים ורבי יהודה דאמר לא תפסין אפי' למ"ד תפסין היינו היכא דתפסין כזר אלא
למחילה לא תפסין דחשישין
דלמא לא מיתיהו עדים ולא נדע לזכר של מי הוא ולמי להחזיר ולכן אין לנו לזכור דבר: ור"ש
משני שטרות. ב"ר. בשטרות מכל
או מתנה איירי ולכן לשמואל דאמר שודא לא דמיא להא דתנן ב"ר. מי שהיה נשוי
(וכחיות דף ג:) הוה כולן ואלו ביום אחד ואין שם אלא
מנה אחד כולן וחזקתו כזוהי דהם בעצמו איירי דאין שערור חל אלא מתנה
שמהם מוחזק שטר שערור דהיינו ממחרת
יום שנכתבו דביום שנכתבו אין מוכיח מתוך השטר מתי החזיק אס
בבקר אס בערב אלא מתנה או מכל כל הקודם בזהו יום עלמא וזה:

רב

לי כידי והלא אומר אין לך כידי אלא חמשים וחמשים איני יודע
שאיני יכול לישבע משלם והיינו כר' אבא ומיהו איכא למימר דר"ג
דמוק מתני' כר"מ וכמו שפירש ר' אבא הוא סבר כר' יוסי אלא עוד
קמה דלחי למימר דהיינו נכסא דר'
אבא וקאמר נמי אלא אי דמיא לרבי
אבא כר' וביכ"מ ק"ל כר' נתמן דדיני
ועוד תימא דהסם גבי יתומים מן
היתומים קאמר רב ושמואל דאם מת
לוה בתי מלוה כזר נתחייב מלוה
לזני לוה שבוה ואין אדם מוריש
שבוה לזניו ומחזק שאין התועבין
יכולין לישבע פטור הנחבע ור"א
פליג עליה (שם מו.) וקאמר יורשין
נשבעין שבוה יורשים וטולין והיינו
כרבי אלא דמחזק שאינו יכול לישבע או
מובע או הנחבע משלם הנחבע ומסוק
הסם דעבד כר"א ושמואל עבד דעבד
כרבי אלעזר עבד ומפרש ר"ח דר' דר' דר'
נחמנא ספר סבר כר' אבא כנסא

וכמנה יס לי כידי ור"א אין לך כידי אלא חמשים וחמשים איני יודע
דוקא בשניהם חשודין פסקין רב נתמן כר' יוסי דאמר יתליקו ורבי
אבא בשניהם חשודין מודה לר"ג דהלכה כרבי יוסי וטעמא משום
דקנסין שנגדו לפי שהוא חשוד הלכך הפסיד החזי אכל בעלמא
מחזיק שבוה ואינו יכול לישבע משלם והא דקאמר הסם דרנחמנא
שבאי' ר' אבא לאו למימר דר' אבא סבר לה כר"מ אלא דדייק כיון
דר' אבא בעלמא סבר דמחזק שאינו יכול לישבע משלם אית לן
למימר דאיהו מפרש מילתיה דר"מ דחזרה שבוה למחזיק לה והלכה
כר"ג בשניהם חשודים וכו' אבא כנסא דוקא דיתומים מסקין
דעבד כר"א ושמואל עבד דעבד כר"א עבד דאמר הבו דלא להוסיף
עלה אלא אין לפרש (ו) טעמא דרב נתמן דאמר יתליקו משום דר'
אבא דכיון דשניהם חשודים ה"ל כאלו תרתייהו מחזיקים שבוה
ואין יכולין להלכך כל אחד מפסיד חזי ורבי אבא סבר כיון דעיקר
שבוה רב נתמן ואין יכול לישבע משלם עבד דר"א אבא ורבי
נתמן מזה ספרי כר"א ושמואל דיתומים מן היומאים כי מת
לוה בתי מלוה ומפסדין בני מלוה כיון דאין יכולין לישבע ואין
טולין כמו שמפסיד שנגדו חשוד על השבוה החזי שאינו נוטל
כשם הוא חשוד ופ"ל להשבעין (שנועית דף מו.) משמע כל הסוגיא
דרב ושמואל פליגי אדרב נתמן ואדרבי אבא וכו"כ ז"ל ע"כ דלרבי
אבא וכן לרב נתמן מחזק שאינו יכול לישבע אפילו התועב משלם
הנחבע דפרי':

ההוא ארבא דהוה מינצו וכו'. הדין כל דאליס גבר וא"ת מ"ש
משנים אוחזין בטלית דאמר דר"מ (דף ג.) וס' ד"ה יתליקו
יתליקו ומפרש ר"ח דאוחזין שאני דכיון דשניהם מוחזקים אין לנו
לניהוש שיגזול האחד לחבירו דחשיב כאלו אנו יודעין שיש לשניהם חלק
בה של דבר יס להעמיד בחזקת מי שהוא כידי דאמרי' גבי נכסא
דר' אבא דרע"ג דאמר דדי חטפי חשניה ליה גולן וחשיב לשלם כאלו
הוא כזור שהיה הנכסא של אותו שהיה מוחזק בה והא דמדמי
ליה הסם טלית לשאר [הוא מונח עד שיבא אליהו] אע"ג דבשאר
דהסם אין שום אחד מוחזק ז"ל דשאר נמי חשיב להו כאלו שניהם
מוחזקים כן כיון דמנה שניהם נפקד ולרבי"א נראה דלדא דוקא אוחזין
מדמדמי לה לשאר ואדשמעתין איכא לשנוי דמשני הסם אפי' תימא
ר' יוסי הסם ודאי איכא רמאי הכא אימור תרתייהו כדדי הדדי
אנכניהו הכי נמי כבשרא כיון דאיכא רמאי לא יתליקו אלא הוה דינא כל
דאליס גבר והא דלא אמרינן בשנים שהפקידו כל דאליס גבר משום
דלא תפסין דאמרינן הכא אי תפסין לא תפסין אלא מ"ד תפסין
לא אחי ספיר ומאי פריך נמי בפתחון מב' שטרות וממחליף פרה בחמור

והיה להם ליכא רמאי ואין נראה (ו) דהא ה"ל טעמא לא תפסין
מיתיהו הוא אלא טעמא דאמרי דאמרי הוא יתליקו וליהיה טעמא ה"ל
ועוד פ"י ריב"א דהיכא דאוחזין אפי' איכא רמאי יתליקו דמתיא הסם ב"ק (דף יז.) גבי שנים
לפירוש (שם דף ג.) והא נמי כשאר דמיא דאיכא למימר דאוחזין שני שניהם מוחזקים אין לנו
ולית ליה לרבי מתני' דשנים דאוחזין בטלית הא ע"כ יש חילוק בין דין שטר לדין טלית דבטלית אפי' אין
אוחזין יתליקו ובשטר כי אין אוחזין הוה דין
כל דאליס גבר: רב. הונא אומר תפסין. פ"י הקונט' משום דתפסין ורבי יהודה דאמר לא תפסין משום
דאין להם עדים ורבי יהודה דאמר לא תפסין אפי' למ"ד תפסין היינו היכא דתפסין כזר אלא
למחילה לא תפסין דחשישין
דלמא לא מיתיהו עדים ולא נדע לזכר של מי הוא ולמי להחזיר ולכן אין לנו לזכור דבר: ור"ש
משני שטרות. ב"ר. בשטרות מכל
או מתנה איירי ולכן לשמואל דאמר שודא לא דמיא להא דתנן ב"ר. מי שהיה נשוי
(וכחיות דף ג:) הוה כולן ואלו ביום אחד ואין שם אלא
מנה אחד כולן וחזקתו כזוהי דהם בעצמו איירי דאין שערור חל אלא מתנה
שמהם מוחזק שטר שערור דהיינו ממחרת
יום שנכתבו דביום שנכתבו אין מוכיח מתוך השטר מתי החזיק אס
בבקר אס בערב אלא מתנה או מכל כל הקודם בזהו יום עלמא וזה:

